

Suunnittelu- ja laskentaosasto

19.12.2003

Työeläkelaitoksille

LISÄETUJEN KARTAT 31.12.2004 ALKAEN

Hallituksen esitys yksityisen alan eläkeuudistuksesta 1.1.2005 on jaettu eläkelaitoksille yleiskirjeellä A 38/2002 ja esityksen mukaiset lakimuutokset yleiskirjeellä A 23/2003. Lakimuutokset aiheuttavat muutoksia lisäetujen karttoihin. Tämän yleiskirjeen liitteenä ovat Eläketurvakeskuksen hallituksen 17.12.2003 vahvistamat lisäetujen kartat.

1 TEL:N MUKAINEN LISÄTURVA

Alennetun eläkeiän vakuuttaminen perusturvassa lopetetaan 1.1.2005 alkaen. Lisäturvassa säilyy alennettu eläkeikä, joka lain voimaantulosäännöksen mukaan aikanaan oikeuttaa myös perusturvan mukaisen eläkkeen saamiseen alennetussa eläkeiässä. Myös perhe-eläkkeen ehtojen laajennusten vakuuttaminen perus- ja lisäturvan osalta lopetetaan 1.1.2005 alkaen.

Jos rekisteröityyn lisäeläkejärjestelyyn sisältyy määrällistä lisäeläkettä, lisäeläkevakuutusta jatketaan siten, että vakuutetaan 31.12.2004 kiinnitettävä euromäärä, jota korotetaan vuosittain vahvistettavan palkkaker-toimen muutosta vastaavasti.

2 YEL/MYEL:N MUKAINEN LISÄTURVA

Jos yrittäjän lisäeläkejärjestelyssä on alennettu eläkeikä, on yrittäjällä oikeus saada kyseisestä yrittäjätoiminnasta perusturvan mukainen eläkkeensä lisäturvan eläkeiässä, aikaisintaan kuitenkin 60 vuoden iässä. Aiemmat vapaakirjat yrittäjä saa lisäturvan eläkeiässä.

YEL:n ja MYEL:n lisäturvan mukaiset eläkejärjestelyt, joilla on vakuutettu määrällistä lisäturvaa voivat jatkua ennallaan tai vakuutettua määrää voidaan 1.1.2005 mukauttaa lakimuutokseen laskemalla perusturvan eläke ja vapaakirjat 1.1.2005 voimaan tulevan lain mukaisesti.

19.12.2003

3 LISÄETUJEN KARTAT

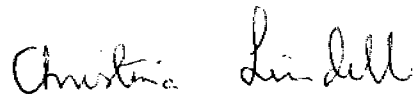
Liitteenä olevien työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain mukaisten rekisteröimiskelpoisten lisätujen karttojen rakenne on seuraava:

- sekä TEL:n että MYEL:n ja YEL:n mukaisten karttojen alkuosassa kerrotaan 1.1.2005 lakimuutoksesta
- alkuosan jälkeen ovat ennen 31.12.2004 voimassa olleet säännöt TEL:n osalta kohdissa I – XI ja MYEL:n ja YEL:n osalta kohdissa I – VI
- TEL:n mukaisen kartan kohdassa XII kerrotaan kiinnitettävän lisäturvan tavoite-eläkkeen määräämisestä, eläketapahtumahetkellä kertamaksulla ostettavan eläkkeen määrästä, oikeudesta saada lisäturvan ehtojen mukainen eläke, yhteensovituksesta ja lisäturvan rekisteröinnistä
- MYEL:n ja YEL:n mukaisen kartan kohdassa VII kerrotaan lisäedun määrän mukauttamisesta, oikeudesta saada lisäturvan ehtojen mukainen eläke ja yhteensovituksesta.

4 SOVELTAMISYLEISKIRJE

1.1.2005 lakimuutoksiin liittyvä soveltamisyleiskirje koskien rekisteröityä lisäturvaa ja alempia eläkeikiä annetaan myöhemmin.

ELÄKETURVAKESKUS

Eläketurvakeskuksen hallituksen vahvistamat työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain mukaisten rekisteröimiskelpoisten lisätujen kartat

TEL 11 §:n mukaisten rekisteröimiskelpoisten lisätujen kartta

Rekisteröityjen lisäeläkejärjestelyjen mukauttaminen 1.1.2005 voimaan tulleisiin lainmuutoksiin

TEL 11 §:n 8 momentin (634/2003) mukaan vähimmäisetujen saamisen ehtoja koskevia parannuksia ei vakuuteta enää 31.12.2004 jälkeen. Lain muutosta koskevan hallituksen esityksen (242/2002 vp) antohetkellä 1.11.2002 voimassa olleiden ja 31.12.2004 jatkuvien määrällisten lisätujen vakuuttamista jatketaan kiinnitettynä euromäärinä. Kiinnitettävä määrä 31.12.2004 saadaan siten, että tuona ajankohtana voimassa olevan rekisteröimiskelpoisten lisätujen kartan mukaan lasketaan vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyyseläkkeen ja perhe-eläkkeen tavoitelisäeläke sekä hautausavustuksen määrä. Kiinnitettyä euromäärää tarkistetaan vuosittain vahvistettavan palkkakertoimen muutosta vastaavasti.

Eläketapahtumahetkellä sallitaan kertamaksulla ostettava lisäeläke, jos kokonaiseläketaso muutoin jäisi vakuutussovimuksessa määrättyä rajaa pienemmäksi.

Kartan kohdassa XII on säännökset tavoitelisäeläkkeen määräytymisestä erikoistilanteissa, eläketapahtumahetkellä kertamaksulla ostettavasta lisäeläketurvasta sekä oikeudesta saada lisäeläketurvan ehtojen mukainen eläke tai hautausavustus.

31.12.2004 voimassa oleva TEL 11 §:n mukaisten rekisteröimiskelpoisten lisätujen kartta

I Vähimmäisetujen saamisen ehtoja koskevat parannukset

a) Eläkeikä

Eläkeikä voidaan valita paitsi 65 vuodeksi myös täysinä vuosina tätä alhaisemmaksi.

b) Perhe-eläkkeen ehtojen laajennus

Perhe-eläkkeen ehtoihin voidaan tehdä seuraavat laajennukset:

1) Perhe-eläkkeessä ei noudateta TEL 4 a §:n 2 ja 3 momentissa ja työntekijäin eläkelain (100/90) muuttamisesta 9.2.1990 annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentissa mainittua lesken ikää edunjättäjän kuollessa koskevaa ikärajoitusta, avioliiton kestoa koskevaa aikarajoitusta eikä lesken ikää avioliittoa solmittaessa koskevaa 50 vuoden ikärajoitusta. Jos leskellä kuitenkin on aikaisemman avioliiton perusteella oikeus saada TEL 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, ei hänellä ole oikeutta uuteen perhe-eläkkeeseen.

Lesken ikää edunjättäjän kuollessa koskeva ikäraja on ennen 1.7.1950 syntyneellä leskellä 40 vuotta ja muilla leskillä 50 vuotta. Avioliiton kestoa koskeva aikarajoitus on ennen 1.7.1950 syntyneellä leskellä, joka 1.7.1990 on avioliitossa edunjättäjän kanssa, kolme vuotta ja muilla leskillä viisi vuotta.

Edellä mainittua avioliiton kestoa koskevaa aikarajoitusta tulee kuitenkin noudattaa, jos edunjättäjä avioliiton solmimisesta lähtien kuolemaansa saakka on ollut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvytön; ja

2) TEL 4 a §:ssä ja 4 b §:ssä mainittu 18 vuoden ikä muutetaan 21 tai 24 vuodeksi.

II Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen suuruus

Milloin eläketurvaan sisältyy eläkkeen määrää koskeva lisäetu, tulee eläkeiän oilla lisäedun osalta sama kuin peruseläketurvassa.

Milloin työkyvyttömyys aiheutuu sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka työntekijällä oli työsuhteen alkaessa, hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen lisäeläketurvan perusteella vain, jos hän on tullut työkyvyttömäksi lisäeläketurvan piiriin tultuaan ja aikaisintaan vuoden kuluttua työsuhteen alkamisesta.

a) Vanhuuseläkkeen suuruus

Palvelusaika

Vanhuuseläkkeen suuruus tulee määritellä seuraavassa esitettäviä periaatteita noudattaen. Eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan laskemistapa tulee määritellä vakuutus sopimuksessa. Palvelusaika voidaan valita myös todellisesta palvelusajasta poikkeavaksi. Palvelusaikaa eläkeiän täyttämisen jälkeen ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi. Täyteen eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika n tulee valita väliltä 300 - 480 kuukautta.

Lisäeläkkeen eläkepalkka

Eläkepalkka voidaan määritellä samoin kuin se on määritelty henkilön peruseläketurvan osalta. Eläkepalkka voidaan määritellä myös siten, että eläkepalkkana käytetään korkeampaa seuraavista: henkilön peruseläketurvan eläkepalkka 31.12.1995 jälkeen voimassa olevan lain mukaan tai henkilön peruseläketurvan eläkepalkka 31.12.1995 voimassa olevan lain mukaan. Eläkepalkkaa laskettaessa TEL 2 §:n 5 momentin nojalla päätetyn työsuhteen katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisena.

Täysi lisäeläke

Täyden lisäeläkkeen määrä lasketaan niin, että lisäeläkkeen ja samaan työsuhteeseen perustuvan TEL:n mukaisen peruseläkkeen yhdessä muodostama täysi tavoite-eläke on vakuutus sopimuksessa määrätty prosenttimäärä p % eläkepalkasta. Tällöin TEL 2 §:n 5 momentin nojalla päätetyn työsuhteen katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisena. Jos työntekijällä on eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusaikaa vähemmän kuin vakuutus sopimuksessa määrätty täyteen eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika n kuukautta, tavoite-eläke on eläkkeeseen oikeuttavien täysien palveluskuukausien lukumäärän osoittama n :s osa sen täydestä määrästä. Täyden lisäeläkkeen määrää laskettaessa voidaan peruseläkkeenä ottaa huomioon myös muut samaan työ- tai virkasuhteeseen perustuvat TEL 8 §:n 4 momentissa mainitut peruseläkkeet edellyttäen, että vastaavat työ- tai virkasuhdeajat luetaan lisäeläkkeeseen oikeuttaviksi ajoiksi. Lisäksi voidaan lisäeläkkeen suuruus määritellä siten, että se on edellä sanotulla tavalla määritellystä lisäeläkkeestä se suhteellinen osa, joka vastaa lisäeläkejärjestelmän voimaantulosta eläkeikään lasketun palvelusajan osuutta koko lisäeläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta.

Prosenttiluku p tulee valita niin, että se on enintään 66.

Peruseläkkeen laskenta

Työntekijän mahdollista palvelusta yli eläkeiän ei oteta huomioon peruseläkettä laskettaessa. Peruseläkkeet ja lisäeläkkeet tulee ottaa huomioon muunnettuna vastaamaan lisäeläkejärjestelyn eläkeikää. Peruseläkkeen määrää laskettaessa eläkeikään jäljellä olevan ajan osalta karttuva eläke lasketaan 1,5 %:n vuotuisen karttuman mukaan Mikäli kuitenkin työkyvyttömyys- ja työttömyyseläke määritellään vaihtoehdon II b 1) mukaisesti, eläkeikään jäljellä olevan ajan osalta karttuva eläke lasketaan TEL 5 §:n 1 ja 3 momentin mukaisesti. Lisäeläkkeen määrää laskettaessa karttunut TEL 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu yli 1,5 prosentin vuotuisesta karttumaa vastaava peruseläkkeen osa sekä TEL 7 f §:n mukainen peruseläkkeen korotus rinnastetaan muiden työsuhteiden vapaakirjoihin. TEL 7 g §:n mukaista peruseläkkeen korotusta ei oteta huomioon lisäeläkkeen määrää kohtien II a ja II b mukaan laskettaessa. TEL:n mukainen peruseläke tulee laskea ottaen huomioon TEL 8 §:n ja TEA 8 §:n mukainen yhteensovitus TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 1, 2, 12 ja 13 mainittujen eläkkeiden kanssa sekä niiden TEL:n 8 §:n 4 momentin kohdissa 10 ja 11 mainittujen eläkkeiden kanssa, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon lisäeläkettä rajoitettaessa. Yhteensovitusta tehtäessä voidaan ottaa huomioon myös sellaiset TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 3-9 mainitut eläkkeet, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon lisäeläkettä rajoitettaessa.

Rajoittaminen

Milloin eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika on laskettu myöhemmästä ajankohdasta kuin työsuhteeseen tulosta lähtien, on lisäeläkkeen määrää laskettaessa TEL:n mukaisesta peruseläkkeestä rinnastettava muiden työsuhteiden vapaakirjoihin se osa, joka vastaa aikaa, jota ei ole otettu huomioon lisäeläkettä laskettaessa.

Lisäeläkkeen määrää rajoitetaan niin, että se yhdessä TEL:n, LEL:n, TaEL:n ja MEL:n mukaisten vanhuuseläkkeiden ja kansaneläkkeen sekä sellaisten työ- ja virkasuhteisiin ja YEL:n ja MYEL:n alaisiin yrittäjänäolojaksoihin perustuvien muiden vanhuuseläkkeiden kanssa, jotka työnantaja ilmoittaa otettavaksi huomioon, on enintään r % rajoituksen perusteena olevasta eläkepalkasta. Rajoituksen perusteena olevana eläkepalkkana käytetään korkeinta TEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa sellaisesta työsuhteesta, josta eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi on luettu vähintään vuosi, tai lisäeläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa. Jos työntekijällä ei ole oikeutta peruseläkkeeseen sellaisen työsuhteen perusteella, jossa on eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa vähintään vuosi, käytetään rajoituksen perusteena olevana eläkepalkkana lisäeläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa. Rajoituksen perusteena olevaa eläkepalkkaa määrättäessä TEL 2 §:n 5 momentin nojalla päätetyn lisäeläkkeen perusteena olevan työsuhteen katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisena.

Edellä mainittua rajoitusta tehtäessä voidaan 31.12.1995 voimassa olevissa lisäeläkejärjestelyissä kansaneläkkeenä ottaa huomioon 445 markan suuruinen pohjaosa tai jättää kansaneläke huomioon ottamatta. 31.12.1995 jälkeen voimaan tulevissa lisäeläkejärjestelyissä kansaneläkettä ei rajoituksessa oteta huomioon.

YEL:n ja MYEL:n alaisiin yrittäjänäolojaksoihin perustuvat vanhuuseläkkeet voidaan sopia otettavaksi huomioon edellä mainittua rajoitusta tehtäessä, ilman työnantajan erillistä ilmoitusta.

Prosenttiluku r tulee valita väliltä 60 - 66 prosenttia.

Lisäosa

Eläkejärjestelyissä, joissa eläkeikä on 65 vuotta alhaisempi, voidaan vanhuuseläkkeeseen liittää lisäosa, jota maksetaan eläkejärjestelyn eläkeiästä 65 vuoden ikään. Lisäosan suuruus voidaan määrittellä seuraavilla vaihtoehtoisilla tavoilla.

- 1) Lisäosan suuruus on se määrä, jolla 65 vuoden iästä alkava eläke rajoitettaessa pienentää vanhuuseläkkeen määrää.
- 2) Lisäosa on varsinaisen lisäeläkkeen määrää rajoitettaessa huomioonotettavien 65 vuoden iästä alkavien muiden eläkkeiden suuruinen. Lisäosan määrää rajoitetaan kuitenkin niin, että lisäeläke alennetun eläkeiän ja 65 vuoden iän välisenä aikana yhdessä muiden alennetusta eläkeiästä alkavien varsinaisen lisäeläkkeen määrää rajoitettaessa huomioon otettavien vanhuuseläkkeiden kanssa on enintään r % rajoituksen perusteena olevasta eläkepalkasta. Jos lisäosan määrittelyssä huomioon otettu 65 vuoden iästä alkavaksi oletettu vanhuuseläke myönnetään 65 vuotta alemmasta iästä, voidaan tätä eläkettä vastaava lisäosa muuntaa elinaikaiseksi vanhuuseläkeosaksi.

b) Työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen suuruus

Täyden työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen lisäeläkkeen suuruus voidaan määrittellä seuraavilla vaihtoehtoisilla tavoilla.

1) Täyden työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen lisäeläkkeen suuruus voidaan määrittellä muutoin kuten vanhuuseläkkeen lisäeläkkeen suuruus, mutta peruseläkettä laskettaessa tulevalta ajalta karttuva eläke lasketaan TEL 5 §:n 1 ja 3 momentin mukaisesti.

2) Täyden työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen lisäeläke voidaan määrittellä yhtä suureksi kuin vanhuuseläkkeen lisäeläke.

Osa-eläkkeenä myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen määrä on puolet tämän kohdan ja kohdan II c mukaisesti määrätyn täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrästä. Työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi tulee lukea myös eläkeikään jäljellä oleva aika niissä tapauksissa, joissa tämä aika luetaan peruseläkkeeseen oikeuttavaksi saman työsuhteen perusteella.

Työkyvyttömyyseläke tai työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkeikässä samansuuruiseksi van-

huuseläkkeeksi.

c) Lisäeläkkeen vähentäminen, jos peruseläkkeeseen sisältyy lapsikorotus (TEL 7 g §)

Jos vanhuuseläkettä, täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai työttömyyseläkettä saavan henkilön peruseläkkeeseen sisältyy TEL 7 g §:n mukainen korotus, vähennetään lisäeläkkeestä määrä, jolla lisäeläke yhdessä peruseläkkeen ja muiden lisäeläkettä rajoitettaessa huomioon otettujen eläkkeiden kanssa ylittää rajoituksessa käytetyn prosenttimäärän r % rajoituksen perusteena olevasta eläkepalkasta. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon kansaneläkettä.

d) Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen yhteensovitus eräiden muiden eläkkeiden kanssa

Jos vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä saava henkilö lisäksi saa tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta, tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta tai sotilasvammalain nojalla myönnettyä elinkorkoa, nämä ensisijaiset etuudet ja hänen työ- tai virkasuhteeseensa tai yrittäjätoimintaansa perustuvat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeensä yhteensovitetaan noudattaen soveltuvin osin TEL:n 8 ja 8 a §:n säännöksiä. Yhteensovitusrajaa laskettaessa käytetään samaa prosenttilukua r , jota eläketurvan ehdoissa on edellytetty käytettävän eläkettä rajoitettaessa. Osaeläkettä yhteensovitettaessa käytetään tällöin prosenttilukua $r/2$.

Yhteensovituksen johdosta lisäeläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että edellisessä kappaleessa tarkoitettujen etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jolle henkilöllä olisi ollut oikeutta siinä tarkoitettuun ensisijaiseen etuuteen.

III Perhe-eläkkeen määrää koskeva lisäetu

a) Perhe-eläkkeen ehdot

Perhe-eläkkeen saamisen ehdot ovat joko samat kuin TEL 4 a §:ssä ja 4 b §:ssä sanotut tai nämä ehdot laajennettuna kohdan I b mukaisesti. Näiden ehtojen tulee olla samat sekä perusturvan että lisäeläketurvan osalta.

TEL 4 a §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu entinen puoliso ei kuitenkaan ole oikeutettu lisäeläkkeeseen.

Lisäperhe-eläkettä ei suoriteta

- leskelle, jolle TEL 4 b §:n 2 momentin mukaisesti aletaan lakkautettua leskeneläkettä maksaa uudelleen; tai

- jos työntekijä on kuollut vuoden kuluessa työsuhteensa alkamisesta ja kuoleman pääsiallisena syynä on sairaus, joka on selvästi ilmennyt ennen työsuhteen alkamista, taikka sellainen vika tai vamma, jonka hän oli saanut ennen sanottua ajankohtaa, tai jos työntekijä eläketurvan piiriin tulostaan lähtien kuolemaansa saakka on ollut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttö.

b) Perhe-eläkkeen suuruus

Lisäperhe-eläkkeen suuruus tulee määritellä seuraavassa esitettäviä periaatteita noudattaen: Eläkepalkan, korkeimman eläkkeen perusteena olevan palkan ja eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan laskemisessa on noudatettava edellä vanhuuseläkkeen, työkyvyttömyyseläkkeen ja työttömyyseläkkeen yhteydessä mainittuja periaatteita. Jos edunjäntäjällä olisi ollut kuollessaan oikeus TEL 6 a §:n mukaisesti myönnettävään työkyvyttömyyseläkkeeseen edellyttäen, että hän silloin olisi tullut työkyvyttömäksi, on eläkeikään jäljellä oleva aika laskettava eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi niissä tapauksissa, joissa tämä aika luetaan peruseläkkeeseen oikeuttavaksi saman työsuhteen perusteella.

Täysi lisäperhe-eläke lisäperhe-eläkkeen määrä lasketaan vähentämällä kokonaisperhe-eläkkeestä samaan työsuhteeseen perustuva TEL:n mukainen peruserhe-eläke, joka on laskettu ottamatta huomioon TEL 8 c - 8 f §:n mukaista eläkesovitusta. Peruserhe-eläkkeen osalta

eläkkeen karttumista tulevalta ajalta määriteltäessä ovat käytettävissä samat vaihtoehdot kuin edellä kohdassa II b työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen osalta.

Täysi kokonaisperhe-eläke on eläketurvan ehdoissa määrätty prosenttimäärä q % eläkepal-kasta, jos edunsaajina on leski ja vähintään kaksi lasta. Sanotusta määrästä täysi kokonaisper-he-eläke on:

- 6/12, jos edunsaajana on leski yksin
- 10/12, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi
- 4/12, jos edunsaajana on yksi lapsi
- 7/12, jos edunsaajina on kaksi lasta
- 9/12, jos edunsaajina on kolme lasta ja
- 10/12, jos edunsaajina on neljä tai useampia lapsia.

Jos edunjäntäjällä on eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusaikaa vähemmän kuin eläketurvan ehdoissa määrätty täyteen eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika n kuukautta, kokonaisperhe-eläke on eläkkeeseen oikeuttavien täysien palveluskuukausien osoittama $n:s$ osa täyden koko-naisperhe-eläkkeen määrästä.

Täyden lisäperhe-eläkkeen määrää laskettaessa voidaan peruserhe-eläkkeenä ottaa huomi-oon myös muut samaan työ- tai virkasuhteeseen perustuvat TEL 8 §:n 4 momentissa mainitut peruseläkkeet edellyttäen, että vastaavat työ- tai virkasuhdeajat luetaan lisäeläkkeeseen oikeuttaviksi ajoiksi.

Lisäperhe-eläkkeen suuruus voidaan määritellä myös siten, että se on jollakin edellä sanotulla tavalla määritellystä lisäperhe-eläkkeestä se suhteellinen osa, joka vastaa lisäeläkejärjestelyn voimaantulosta eläkeikään asti lasketun palvelusajan osuutta koko perhe-eläkkeeseen oi-keuttavasta palvelusajasta.

Prosenttiluku q saa olla enintään 66.

Peruseläkkeen laskenta

Jos peruserhe-eläkkeiden edunsaajina on lapsi tai lapsia ja entinen puoliso mutta ei leskeä, peruserhe-eläkkeet on laskettava siten kuin edunsaajina olisi pelkästään lapsi tai lapsia.

Jos lisäperhe-eläketurva on järjestetty vain lapsille, lisäperhe-eläkkeen määrää laskettaessa peruserhe-eläkkeet ja lisäperhe-eläkkeet otetaan huomioon sen suuruusina kuin ne olisivat, jos edunsaajina olisi ainoastaan lapsia. Jos lisäperhe-eläketurva on järjestetty sekä leskelle että lapsille, lisäperhe-eläkkeen määrää laskettaessa jätetään kokonaan huomioon ottamatta sellaisiin eläkejärjestelyihin perustuvat lisäperhe-eläkkeet, joissa lisäperhe-eläketurva on järjestetty vain lapsille.

Lisäperhe-eläkkeen suuruutta laskettaessa karttunut TEL 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu yli 1,5 prosentin vuotuista karttumaa vastaava peruseläkkeen osa sekä TEL 7 f §:n mukainen peruserhe-eläkkeen korotus rinnastetaan muiden työsuhteiden vapaakirjoihin, mutta peruserhe-eläkkeisiin mahdollisesti sisältyviä täysorvon lisiä ei oteta lainkaan huomioon.

TEL:n mukainen peruserhe-eläke tulee laskea ottaen huomioon TEL 8 §:n ja TEA 8 §:n mukainen yhteensovitus TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 1, 2, 12 ja 13 mainittujen eläk-keiden kanssa sekä niiden TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 10 ja 11 mainittujen eläkkeiden kanssa, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa. Yhteensovitusta tehtäessä voidaan ottaa huomioon myös sellaiset TEL 8 §:n 4 momentin koh-dissa 3-9 mainitut eläkkeet, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa. Yhteensovitusrajana käytetään 60 % yhteensovitusperusteesta, kun edunsaajina on leski ja kaksi lasta. Muussa tapauksessa prosenttiluku muunnetaan edunsaajien lukumäärää vastaavaksi käyttäen aikaisemmin esitettyjä suhdelukuja.

Lisäperhe-eläkkeen rajoituksessa tarvittavat muut TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 1, 2, 12 ja 13 mainitut eläkkeet ja ne TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 10 ja 11 mainitut eläkkeet, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon, yhteensovitetaan vastaavalla tavalla kuin TEL:n mukainen peruserhe-eläke.

Milloin eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika on laskettu myöhemmästä ajankohdasta kuin työsuhteeseen tulosta lähtien, on lisäeläkkeen määrää laskettaessa TEL:n mukaisesta peruserhe-eläkkeestä rinnastettava muiden työsuhteiden vapaakirjoihin se osa, joka vastaa aikaa, jota ei ole otettu huomioon kokonaisperhe-eläkettä laskettaessa.

Rajoittaminen

Lisäeläkkeen määrää rajoitetaan niin, että se yhdessä TEL:n, LEL:n, TaEL:n ja MEL:n mukaisten eläkesovittamattomien perhe-eläkkeiden sekä sellaisten edunjättäjän työ- ja virkasuhteisiin ja YEL:n ja MYEL:n alaisiin yrittäjänäolojaksoihin perustuvien muiden eläkesovittamattomien perhe-eläkkeiden kanssa, jotka työnantaja ilmoittaa otettavaksi huomioon, on enintään s % rajoituksen perusteena olevasta eläkepalkasta, kun edunsaajina on leski ja kaksi lasta. Muussa tapauksessa prosenttiluku s muunnetaan edunsaajien lukumäärää vastaavaksi käyttäen edellä esitettyjä suhdelukuja. Rajoituksen perusteena olevana eläkepalkkana käytetään korkeinta TEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa sellaisesta työsuhteesta, josta eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi on luettu vähintään vuosi, tai lisäeläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa. Jos edunjättäjällä ei ole oikeutta peruseläkkeeseen sellaisen työsuhteen perusteella, jossa on eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa vähintään vuosi, käytetään rajoituksen perusteena olevana eläkepalkkana lisäeläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa. Rajoituksen perusteena olevaa eläkepalkkaa määrättäessä TEL 2 §:n 5 momentin nojalla päätetyn työsuhteen katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisena.

Edellä tarkoitetut työnantajan ilmoittamat muut eläkkeet otetaan huomioon sellaisina kuin eläketurvan ehdoissa on määrätty.

YEL:n ja MYEL:n alaisiin yrittäjänäolojaksoihin perustuvat perhe-eläkkeet voidaan sopia otettavaksi aina huomioon edellä mainittua rajoitusta tehtäessä, ilman työnantajan erillistä ilmoitusta.

Prosenttiluku s tulee valita väliltä 60 - 66 prosenttia.

c) Lisäperhe-eläkkeen jakaminen edunsaajien kesken

Lisäperhe-eläke jaetaan lesken ja lasten kesken siten, että leski saa siitä

- 6/10, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi;
 - 5/12, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;
 - 3/12, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta;
 - 2/12, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia;
- ja lapset saavat siitä
- 4/10, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi;
 - 7/12, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;
 - 9/12, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta;
 - 10/12, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia.

Lasten saama lisäperhe-eläke jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken.

d) Perhe-eläkkeen yhteensovittaminen eräiden muiden eläkkeiden kanssa

Jos saman kuolemantapauksen johdosta suoritetaan tapaturmavakuutuslain mukaista perhe-eläkettä, sotilasvammalain mukaista huoltoeläkettä tai liikennevakuutuslain mukaista jatkuvaa korvausta, lisäperhe-eläke yhteensovitetaan mainittujen eläkkeiden sekä työ- ja virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvien eläkkeiden kanssa. Tällöin työ- ja virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvat eläkkeet otetaan huomioon TEL 8 ja 8 a §:n mukaisesti yhteensovitettuina mutta ilman TEL 8 c - 8 f §:n mukaista eläkesovittelusta. Yhteensovitusrajaa laskettaessa käytetään samaa prosenttilukua kuin lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa. Muuten yhteensovituksessa noudatetaan soveltuvin osin TEL 8 ja 8 a §:stä ilmeneviä periaatteita.

Yhteensovituksen johdosta lisäeläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että edellisessä kappaleessa tarkoitettujen etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jollei oikeutta tapaturmavakuutus-, sotilasvamma- ja liikennevakuutuslain mukaisiin eläkkeisiin olisi ollut.

IV Lisäeläkkeen laskeminen eläketapahtuman yhteydessä

Lisäeläkkeen suuruutta eläketapahtuman yhteydessä kohtien II a, II b, II c ja III b mukaan määrättäessä käytetään eläketapahtumahetkeä vastaavia määriä.

Eläkepalkkaa laskettaessa ei sovelleta TEL 7 d §:n mukaista harkintaa, ellei siitä ole erikseen sovittu.

V Hautausavustus

Hautausavustuksen suorittamisen edellytykset tulee määritellä niin, että hautausavustus suoritetaan, jos työntekijä kuolee ollessaan tai oltuaan eläkeikään tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle tai osa-aikaeläkkeelle siirtymiseen saakka työsuhteessa, johon liittyvään eläketurvaan oikeus hautaus-avustukseen sisältyy, taikka saadessaan tai ollessaan oikeutettu saamaan tai saatuaan eläkeikään asti sen perusteella työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä, johon on luettu tuleva aika eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi. Hautausavustus suoritetaan edunjättäjän omaisille, tai jollei näitä ole, sille joka on hautauskustannukset suorittanut. Hautausavustuksen suuruus voidaan valita 1, 2 tai 3 kertaiseksi lisäeläketurvan mukaisen eläkepalkan määräksi.

VI Henkilöpiiri

Vakuutusopimuksessa on määriteltävä lisäeduista osalliseksi tuleva henkilöpiiri. Työnantajan henkilökunta voidaan eläketurvan sisällön suhteen jakaa useaan ryhmään. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon lisäetujen rekisteröimisehdoista annetun [sosiaaliministeriön] päätöksen (745/66) 2 §:n 1 momentin määräykset. Osa-aikaeläkkeellä olevat henkilöt kuuluvat eläkkeen määrää koskevan lisäedun piiriin ainoastaan, jos siitä on erikseen sovittu.

VII Lisäeläketurvan voimaantulo

Lisäeläketurvan voimaan astumiselle voidaan asettaa ikäraja ja määrätä odotusaika, jonka kuluttua henkilö työsuhteen alkamisen jälkeen tulee lisäeläketurvan piiriin. Tällöin ei kuitenkaan ikärajaa saa valita 35 vuotta korkeammaksi eikä odotusaikaa määrätä 5 vuotta pitemmäksi tai yhtä kuukautta lyhyemmäksi. Odotusaikaa ei sovelleta siinä tapauksessa, että henkilö palaa välittömästi työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä siihen työsuhteeseen, jonka perusteella on myönnetty tulevaan aikaan perustuva lisäeläke. Jos henkilön odotusaika on alkanut kulua ennen 1.1.2001, niin odotusajalla 31.12.2000 oleva henkilö kuuluu lisäeläketurvan piiriin odotusajan päätyttyä.

VIII Eläketurvan ehdot ja eläkkeen laskeminen eräissä erikoistapauksissa

a) Eläketurvan ehdot eräissä erikoistapauksissa

Ellei eläketurvan ehdoissa toisin mainita, henkilöön sovelletaan vähimmäisetujen saamisen ehtoja koskevia parannuksia, vaikka hän ei kuuluisi lisäeläketurvan piiriin VII kohdassa tarkoitetun odotusajan tai ikärajan tai vastuuvallinnan taikka lisäeläketurvasta kieltäytymisen johdosta.

Jos henkilö palveltuaan työsuhteeseen liittyvän odotusajan on jo täyttänyt eläkejärjestelyn eläkeiän, hänen osaltaan eläkeikä ja eläketurvan ehdot ovat TEL:n vähimmäisturvan mukaiset.

b) Rintamaveteraanien varhaiseläke

Jos henkilölle myönnetään rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain mukainen eläke, myönnetään hänelle samasta ajankohdasta alkaen lisäeläketurvan osalta vanhuuseläke edellyttäen, ettei henkilö saa lisäeläketurvan mukaista työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä. Vanhuuseläke voidaan määritellä korkeintaan yhtä suureksi kuin se työkyvyttömyyseläke, joka henkilölle olisi myönnetty, jos hänellä eläkkeen alkamisajankohtana olisi oikeus täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen. Vanhuuseläkkeeseen voidaan lisäksi liittää 65 vuoden ikään asti maksettava 65 vuoden iästä alkavia eläkkeitä tai niistä johtuvia vähennyksiä vastaava kohdassa II a tarkoitettu lisäosa.

Jos rintamaveteraanien varhaiseläke myönnetään henkilölle, joka saa lisäeläketurvan mukaista

työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä, henkilölle voidaan myöntää samasta ajankohdasta alkaen lisäeläketurvan osalta vanhuuseläke. Tällöin vanhuuseläkkeen suuruus voidaan määrittellä korkeintaan puoleksi edellisessä kappaleessa tarkoitettun työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

Rintamaveteraanien varhaiseläkkeelle siirtyneiden osalta lisäperhe-eläke voidaan määrittellä korkeintaan saman suuruiseksi kuin mitä perhe-eläke olisi ollut, jos se olisi tullut myönnettäväksi varhaiseläkkeelle siirtymishetkellä.

Muun kuin neljännessä kappaleessa tarkoitettun rintamaveteraanien varhaiseläkkeelle siirtyneen osalta ei säily oikeutta hautausavustukseen ellei sitä ole erikseen sovittu.

c) Osa-aikaeläkkeellä olevien eläketurvan ehdot

Jos osa-aikaeläkkeellä olevat henkilöt on sisällytetty lisäedun piiriin, voidaan lisäeläke heidän osaltaan määrittellä kohdassa II esitettyä suuremmaksi, kuitenkin niin, että kokonaiseläke on korkeintaan yhtä suuri kuin se työkyvyttömyyseläke, joka henkilölle olisi myönnetty, jos hänellä osa-aikaeläkkeen eläketapahtumahetkellä olisi ollut oikeus täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen. Tällöin työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa ei oteta huomioon TEL 5 §:n 3 momenttia.

Vastaavasti osa-aikaeläkkeelle siirtyneiden osalta lisäperhe-eläke voidaan määrittellä niin, että kokonaisperhe-eläke on korkeintaan yhtä suuri kuin perhe-eläke olisi ollut, jos se olisi tullut myönnettäväksi osa-aikaeläkkeen eläketapahtumahetkellä.

d) Eläke alennetun eläkeiän täyttämisen jälkeen jatkuneesta työsuhteesta

Jos työntekijä jatkaa työsuhdettaan eläkejärjestelyyn liittyvän alennetun eläkeiän täyttämisen jälkeen, kertyy hänelle TEL:n peruseläketurvan mukaista eläkeoikeutta jokaiselta päivältä, jonka hän on palvellut alennetun eläkeiän täyttämisen jälkeen, mutta ennen 65 vuoden ikää. Näin karttuva eläke vastaa eläkeikää 65 vuotta. Eläkepalkkana käytetään tällöin alennettua eläkeikää vastaavaa peruseläketurvan mukaista eläkepalkkaa. Työntekijällä on kuitenkin oikeus siirtyä vanhuuseläkkeelle välittömästi päätettyään työsuhteensa. Jos työntekijä tulee alennetun eläkeiän täyttämisen jälkeen työkyvyttömäksi työsuhteessa ollessaan, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen asemesta vanhuuseläke. Lisäeläkkeeseen ei alennetun eläkeiän täyttämisen jälkeen palveltu aika oikeuta.

e) Lisäeläkkeen laskeminen eräissä erikoistapauksissa

Jos työntekijä on saanut TEL 6 a §:n mukaisesti myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä ja jos hän välittömästi eläkkeen päättymisen jälkeen on palannut siihen työsuhteeseen, johon mainittua pykälää on sovellettu, rinnastetaan eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusaikaa laskettaessa tämän työsuhteen työsuhdeajkaan työkyvyttömyysaika sekä edellä mainitun tätä edeltäneen työsuhteen työsuhdeajaksi. Vastaavasti luetaan tämän työsuhteen peruseläkkeeksi myös työkyvyttömyysajalta ja sitä edeltäneeltä työsuhdeajalta muodostuneet vapaakirjat. Korkeinta TEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevaa palkkaa määrättäessä otetaan edellä mainittujen työsuhteiden ja työkyvyttömyysjakson palkoista huomioon vain viimeinen jatkuvan työsuhteen eläkepalkka. Lisäeläkettä rajoitettaessa ei oteta huomioon työkyvyttömyysajalta eikä mainitusta tätä edeltäneestä työsuhteesta muodostuneita lisäeläkevapaakirjoja. Nämä vapaakirjat vähennetään rajoituksen jälkeen saadun lisäeläkkeen määrästä.

f) Varhennettu tai lykätty vanhuuseläke

Jos henkilö siirtyy varhennetulle vanhuuseläkkeelle, myönnetään lisäeläketurvan mukainen vanhuuseläke vakuutusmatemaattisesti siten muunnettuna kuin sosiaali- ja terveysministeriön päätöksessä määrätään.

Jos eläkkeelle siirtyminen lykkääntyy, myönnetään alennettuun eläkeikään liittyvä peruseläke ja lisäeläketurvan mukainen eläke vakuutusmatemaattisesti siten muunnettuna kuin sosiaali- ja terveysministeriön päätöksessä määrätään.

Varhennettu vanhuuseläke voidaan edellisen kohdan estämättä kuitenkin määrittellä niin, että se on korkeintaan yhtä suuri kuin se työkyvyttömyyseläke, joka henkilölle olisi myönnetty, jos hänellä eläkkeen alkamisajankohtana olisi oikeus täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen. Tällöin työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa ei oteta huomioon TEL 5 §:n 3 mo-

menttia. Varhennettuun vanhuuseläkkeeseen voidaan lisäksi liittää 65 vuoden ikään asti maksettava 65 vuoden iästä alkavia eläkkeitä tai niistä johtuvia vähennyksiä vastaava kohdassa II a tarkoitettu lisäosa.

Varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirtyneiden osalta lisäperhe-eläke voidaan määritellä korkeintaan saman suuruiseksi kuin perhe-eläke olisi ollut, jos se olisi tullut myönnettäväksi varhennetulle eläkkeelle siirtymishetkellä.

Kun lisäperhe-eläke tulee myönnettäväksi varhennetulla vanhuuseläkkeellä olleen edunjättäjän jälkeen, se myönnetään ansaitun eläkkeen määräisenä.

IX Alkaneiden eläkkeiden ja vapaakirjojen rekisteröinti

a) Alkaneita eläkkeitä koskevat rekisteröimisehdot

- 1) Eläke perustuu TEL:n alaiseen tai vapaaehtoisesti TEL:n piiriin liitettyyn 7.7.1961 jälkeen päättäneeseen työsuhteeseen ja eläketapahtuma on sattunut 1.7.1962 tai sen jälkeen.
- 2) Eläkkeensaaja - perhe-eläkkeissä edunjättäjä - kuuluu eläkeryhmämäärittelyn nojalla työnantajan aktiiviyöntekijöilleen järjestämään vastaavanlaisen lisäeläketurvan piiriin.
- 3) Eläkkeet eivät ylitä niitä määriä, jotka lisätujen kartan puitteissa enintään voidaan vaakuuttaa.
- 4) Eläkkeen suuruutta ei ole määrätty yksilöllisesti, vaan kaikki eläkkeet ainakin tiettyjen ryhmien puitteissa ovat määrättyneet saman säännön nojalla.
- 5) Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeensaaja saa myös TEL:n perusturvan mukaista eläkettä saman työsuhteen perusteella. Tämän estämättä voidaan kuitenkin vanhuuseläkkeensaajalle rekisteröidä TEL:n mukaisesta eläkeiästä alkava vastainen vanhuuseläke. Alkanutta työkyvyttömyyseläkettä käsitellään kuten määräaikaista vanhuuseläkettä.
- 6) Perhe-eläkkeen edunsaajat saavat myös TEL:n perusturvan mukaista eläkettä saman työsuhteen perusteella. Poikkeuksena voivat tulla kysymykseen perhe-eläkkeet, joissa eläketapahtuma on sattunut ajalla 1.7.1962 - 31.12.1966.
- 7) Vakuutus tulee voimaan aikaisintaan sen kuukauden alusta, jona siitä on sitovasti sovittu.
- 8) Alkaneiden vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeiden lukumäärä ja perhe-eläkkeiden lukumäärä on kumpikin erikseen enintään saman suuruinen kuin vastaavan aktiiviyöntekijöitä koskevan lisäeläkevakuutuksen henkilöpiiri.
- 9) Rekisteröimisehdoista voidaan yksittäisissä tapauksissa lisätutoimikunnan harkinnan mukaan erityisestä syystä poiketa.

b) Alkaneiden eläkkeiden rekisteröimiskelpoisuus

Rekisteröimättömään eläkejärjestelyyn liittyvät alkaneet eläkkeet voidaan rekisteröidä kohdassa IX a) annettujen rekisteröimisehtojen perusteella. (Kumottu 1.1.2001 lukien.)

c) Vapaakirjojen rekisteröimiskelpoisuus

Rekisteröimättömään eläkejärjestelyyn perustuva lisäeläke voidaan korvata rekisteröidyllä lisäedulla myös vapaakirjojen osalta. Tällöin noudatetaan soveltuvin osin kohdassa IX a) annettuja alkaneiden eläkkeiden rekisteröimisehtoja. (Kumottu 1.1.2001 lukien)

d) Heti alkavien vanhuuseläkkeiden rekisteröinti

Eläketurvakeskuksen erikseen hyväksymissä tapauksissa voidaan vanhuuseläkeikä määritellä täysinä vuosina ja kuukausina. Edellytyksenä tällöin on se, että eläke kustannetaan kertamaksulla ja

- eläkejärjestelyn henkilöpiiri on yksikäsitteisesti määritelty 31.12.2000 mennessä tai
- lisäeläkejärjestelyssä on määrällinen vanhuus-, työkyvyttömyys-, ja työttömyyseläkkeen korotus.

X Muuta

a) Työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen epääminen tai vähentäminen

Lisäeläketurvan osalta tulee työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen epäämisestä ja vähentämisestä olla voimassa samat TEL 8 b §:n säännöksiä vastaavat määräykset kuin vähimmäis-

turvankin osalta.

b) Eläkkeen suorittaminen

Lisäeläkkeet suoritetaan samoja määräyksiä noudattaen kuin vähimmäisturvan mukaiset eläkkeet. Tämän estämättä voidaan lisäeläketurvan osalta suorittaa vanhuuseläke henkilölle, jolle on myönnetty rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain mukainen eläke.

XI Vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelyjen tasa-arvoistamisesta annetun lain soveltaminen

Täysi lisäeläke

Kun eläkeikä alennetaan työsuhteen aikana vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelyjen tasa-arvoistamisesta annetun lain 3 §:ssä tai 5 §:ssä tarkoitetun valinnan perusteella, lisäeläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi voidaan lukea työsuhteajat 1 päivästä tammikuuta 1994 alkaen. Täyden lisäeläkkeen määrää laskettaessa kuitenkin samaan työsuhteeseen perustuva TEL:n mukainen peruseläke voidaan laskea työsuhteen alusta alkaen.

Perhe-eläkkeen suuruus

Edellä oleva koskee myös tällaisen työntekijän jälkeen myönnettävää perhe-eläkettä.

Eläkkeen laskeminen

Työntekijällä, jonka eläkeikä on alennettu työsuhteen aikana vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelyjen tasa-arvoistamisesta annetun lain 3 §:ssä tai 5 §:ssä tarkoitetun valinnan johdosta, on oikeus saada vähintään sen suuruinen vanhuuseläke, jonka hän olisi saanut ennen tasa-arvoistamista sovelletun eläkeiän mukaan varhennettuna vanhuuseläkkeenä. Tätä eläkettä laskettaessa otetaan huomioon lisäeläkkeen ja peruseläkkeen yhdessä muodostama kokonaisuus. Mikäli työntekijä saa tämän johdosta suuremman eläkkeen, niin lisäys katsotaan kuitenkin vain lisäeläkkeen määrän korotukseksi. Tätä suojasäännöstä sovelletaan vain, jos työsuhde jatkuu valittuun eläkeikään asti.

Alemman eläkeiän hyvittäminen

Vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelyjen tasa-arvoistamisesta annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaisessa tilanteessa niille työntekijöille, joiden eläkeikä on 1 päivän tammikuuta 1994 ja eläkejärjestelyn sääntöjen tai määräysten tasa-arvoiseksi muuntamisen välisenä aikana ollut korkeampi kuin toista sukupuolta olevan työntekijän, on myönnettävä edellä mainitulta aikaväliltä samat etuudet kuin mainitulla toisella sukupuolella on.

TEL:n mukaisessa peruseläkkeessä edellä mainitulla aikavälillä karttunutta eläkettä korotetaan. Korotuksen määrä lasketaan siten, että karttunut eläke kerrotaan korkeampaa eläkeikää ja alemmaa eläkeikää vastaavien vähimmäisturvaa vastaavan vapaakirjan ehtojen ja perusteiden 4 §:n 2 momentin mukaisten kertoimien erotuksella. Samoin sääntöjen tai määräysten tasa-arvoiseksi muuntamiseen mennessä karttunutta lisäeläkettä korotetaan määrällä, joka saadaan, kun alemman eläkeiän mukaisesti edellä mainitulla aikavälillä karttuneesta eläkkeestä vähennetään korkeamman eläkeiän mukaisesti karttunut eläke.

XII Rekisteröidyn lisäedun määrän kiinnittämistä 31.12.2004 sekä eläketapahtumahetkellä ostettavaa lisäeläkettä koskevat säännökset

a) Kiinnitettävän tavoite-eläkkeen ja hautausavustuksen määrääminen eri tilanteissa

Jos työntekijä ei 31.12.2004 ole vielä täyttänyt lisäeläketurvan voimaan astumiselle asetettua ikärajaa tai palvellut lisäeläketurvan voimaan astumiselle asetettua odotusaikaa, kiinnitetään tavoite-eläke edellä mainitun ikärajan tai odotusajan täytyttyä. Kiinnitys tehdään laskemalla tavoite-eläke hetkelle 31.12.2004 tuolloin voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Näin

saatu eläkkeen määrä tarkistetaan palkkakertoimen mukaisesti lisäeläketurvan voimaan astumisvuoden tasoon.

Mikäli lisäeläketurvan voimaan astumiselle on asetettu kaksi eri ikärajaa tai odotusaikaa, kiinnitetään tavoite-eläke kummankin täytyttyä laskemalla tavoite-eläke hetkelle 31.12.2004 tuolloin voimassa olleiden säännösten mukaisesti ja tarkistamalla saatu eläkkeen määrä palkkakertoimen muutosta vastaavasti kyseisen ikärajan tai odotusajan täyttymisvuoden tasoon.

Jos työntekijä on 31.12.2004 hoitovapaalla tai muulla palkattomalla jaksolla siten, että lisäeläketurvan piiriin kuuluva TEL-työsuhde on päätetty ja jos hän edellä mainitun palkattoman jakson jälkeen välittömästi palaa samaan lisäeläketurvan piiriin kuuluvaan työsuhteeseen, saadaan palkattoman jakson jälkeisen työsuhteen tavoite-eläke siten, että palkatonta jaksoa edeltäneen työsuhteen päättymishetken tilanteen mukaisesti kiinnitetystä tavoite-eläkkeestä, joka on tarkistettu TEL-indeksin mukaisesti 31.12.2004 tasoon ja siitä palkkakertoimen muutosta vastaavasti työhön paluuvuoden tasoon, vähennetään palkatonta jaksoa edeltäneen työsuhteen ajalta karttunut lisäeläke. Jos työntekijä jää hoitovapaalle 31.12.2004 jälkeen ja palaa hoitovapaalta välittömästi samaan, lisäeläketurvan piiriin kuuluvaan TEL-työsuhteeseen, on tavoite-eläke samansuuruinen kuin edeltävässä työsuhteessa palkkakertoimella tarkistettuna.

Jos työntekijä on 31.12.2004 työkyvyttömyyseläkkeellä ja palaa eläkkeen päätyttyä välittömästi samaan, lisäeläketurvan piiriin kuuluvaan TEL-työsuhteeseen, kiinnitetään tavoite-eläke työkyvyttömyyseläkettä edeltäneen työsuhteen päättymishetken tilanteen mukaisesti. Näin saatu tavoite-eläke tarkistetaan TEL-indeksin mukaisesti 31.12.2004 tasoon ja siitä palkkakertoimen mukaisesti työhön paluuvuoden tasoon.

Jos työntekijä jää työkyvyttömyyseläkkeelle 31.12.2004 jälkeen ja palaa eläkkeen päätyttyä välittömästi samaan, lisäeläketurvan piiriin kuuluvaan TEL-työsuhteeseen, on tavoite-eläke samansuuruinen kuin edeltävässä työsuhteessa palkkakertoimella tarkistettuna.

Mikäli osa-aikaeläkkeelle siirtyvät työntekijät on sisällytetty määrällisen lisäturvan piiriin, voidaan 1.1.2005 tai myöhemmin osa-aikaeläkkeelle siirtyvän henkilön osa-aikatyösuhteen tavoite-eläke määritellä seuraavilla vaihtoehtoisilla tavoilla:

- a) osa-aikaeläkettä edeltävään kokoaikatyösuhteeseen 31.12.2004 kiinnitetty tavoite-eläke; tai
- b) osa-aikatyön ansion ja vakiintuneen ansion suhteessa laskettu osuus kokoaikatyösuhteeseen 31.12.2004 kiinnitetystä tavoite-eläkkeestä.

Tavoite-eläke tarkistetaan palkkakertoimen muutosta vastaavasti osa-aikatyön alkamisvuoden tasoon ja siitä vähennetään kokoaikatyösuhteen ajalta karttunut lisäeläke.

Jos lisäturvalla on kompensoitu työkyvyttömyys-, työttömyys- tai perhe-eläkkeen tulevan ajan alemmasta karttumasta johtuva perusturvan heikennys, kiinnitetään tavoite-eläke hetkelle 31.12.2004 lasketun perusturvan heikennyksen kompensoivan tavoite-eläkkeen suuruisena.

Työntekijällä, jonka eläkeikä on alennettu työsuhteen aikana vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelyjen tasa-arvoistamisesta annetun lain 3 §:ssä tai 5 §:ssä tarkoitetun valinnan johdosta, ja jolla on oikeus saada vähintään sen suuruinen vanhuuseläke, jonka hän olisi saanut ennen tasa-arvoistamista sovelletun eläkeiän mukaan varhennettuna vanhuuseläkkeenä, lasketaan em. takuueläkkeen perusteella muodostuvan lisäeläkkeen ja kiinnitettävän tavoite-eläkkeen erotus hetkellä 31.12.2004. Tämän erotuksen suuruinen eläke ostetaan kertamaksulla eläketapahtumahetkellä, jos lisäeläketurvan piiriin kuuluva työsuhde jatkuu eläkeiän täyttämiseen saakka.

Jos lisäturvaan vakuutetulla alennetusta eläkeiästä ikään 65 maksettavalla määräaikaisella vanhuuseläkkeen lisäosalla on korvattu 65-vuoden iässä alkava muu eläke, kiinnitetään määräaikainen lisäosa joko 31.12.2004 tavoite-eläkkeen suuruisena tai elinikäiseksi vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeeksi muunnettuna.

Jos 31.12.2004 voimassa olevassa lisäeläketurvassa on oletettu, että työntekijä saa muun eläkkeen varhennettuna alle 62 vuoden iässä, voidaan tavoite-eläkkeeseen kiinnityksen yhteydessä liittää muuta eläkettä vastaava määräaikainen lisäosa.

Lain voimaan tullessa voimassa olevan jatkovakuutuksen vakuuttamista jatketaan kiinnitettynä euromääränä, joka tarkistetaan vuosittain vahvistettavan palkkakertoimen muutosta vastaavasti.

Hautausavustus kiinnitetään 31.12.2004 voimassa olevassa lisäeläketurvassa määriteltynä kertalukuna (1-, 2- tai 3-kertaisena) hetkelle 31.12.2004 lasketusta eläkepalkasta.

b) Eläketapahtumahetkellä kertamaksulla ostettavan eläkkeen määrä

Eläketapahtuman yhteydessä voidaan kertamaksulla ostaa vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen lisäeläke eläkeryhmäkohtaisesti, mikäli vakuutetun kokonaiseläke muuten jäisi alle 31.12.2004 voimassa olleessa vakuutusopimuksessa määritellyn kokonaiseläketason.

Ostettava lisäeläke määritellään siten, että eläketapahtumahetkellä laskettu kokonaiseläkeprosentti on yhtä suuri kuin 31.12.2004 voimassa olleen vakuutusopimuksen mukaisesti laskettu kokonaiseläkeprosentti. Eläketapahtumahetken kokonaiseläkeprosentti lasketaan tähän lisäturvaan liittyvän perusturvan TEL 7 c §:n 2 momentin mukaisen tulevan ajan ansiosta. Kokonaiseläkkeeseen lasketaan perus- ja lisäturvan lisäksi vain ne eläkkeet, jotka otetaan huomioon 31.12.2004 voimassa olleen vakuutusopimuksen mukaisesti eläkettä rajoitettaessa. Kertamaksulla ostettava lisäeläkettä laskettaessa ei oteta huomioon elinaikakertoimesta TEL-peruseläkkeeseen mahdollisesti aiheutuvaa muutosta.

Työnantajan tulee tehdä päätös kertamaksulla ostettavan lisäeläkkeen liittämisestä lisäeläketurvaan 31.12.2005 mennessä.

Eläketurvakeskuksen erikseen hyväksymissä tapauksissa on voitu vanhuuseläkeikä määritellä täysinä vuosina ja kuukausina. Edellytyksenä tällöin on se, että eläke kustannetaan kertamaksulla ja eläkejärjestelyn henkilöpiiri on yksikäsitteisesti määriteltä 31.12.2000 mennessä.

c) Oikeus saada lisäturvan ehtojen mukainen eläke tai hautausavustus

Työntekijällä on oikeus saada lisäeläketurvan mukaista vanhuuseläkettä lisäturvan eläkeiän täytettyään tai varhennettua vanhuuseläkettä edellyttäen, että

- hän ei enää ole siinä TEL:n alaisessa työsuhteessa, johon lisäturva liittyy; ja
- lisäturvan vakuutuksen päättymisestä on vanhuuseläkeiän täytyessä tai varhennetun vanhuuseläkkeen alkaessa kulunut enintään 4 kuukautta; ja
- hän saa kyseiseen työsuhteeseen liittyvää perusturvan mukaista eläkettä.

Jos työntekijällä on oikeus saada perusturvan mukaista vanhuuseläkettä 62 vuoden iässä vähentämättömänä, on hänellä oikeus saada lisäeläketurvan mukaista vanhuuseläkettä 62 vuotta täytettyään. Lisäeläketurvan mukainen eläke muunnetaan vastaamaan eläkkeellemenoikää.

Työntekijällä on oikeus saada lisäturvan tavoite-eläkkeen suuruista työkyvyttömyyseläkettä edellyttäen, että

- hän ei ole eläketapahtumahetkellä täyttänyt lisäturvan eläkeikää; ja
- hän kuuluu työkyvyttömyyden alkaessa lisäeläketurvan piiriin tai lisäturvan vakuutuksen päättymisestä on tällöin kulunut enintään 4 kuukautta; ja
- hänellä on oikeus saada TEL 4 §:n 3 momentin mukaista työkyvyttömyyseläkettä.

Lisäturvan mukainen työkyvyttömyyseläke muuttuu samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi lisäturvan eläkeiässä.

Työntekijällä on oikeus saada lisäturvan tavoite-eläkkeen suuruista työttömyyseläkettä edellyttäen, että

- hän ei ole eläketapahtumahetkellä täyttänyt lisäturvan eläkeikää
- hän kuuluu työttömäksi tullessaan lisäeläketurvan piiriin; ja
- lisäturvan vakuutuksen päättymisestä on työttömyysturvalaissa säädetyn 500 päivän päiväraajakson tai sitä välittömästi edeltävän omavastuuajan alkaessa kulunut enintään 4 kuukautta; ja
- hänellä on sen työsuhteen perusteella, johon lisäturva liittyy, oikeus saada sellaista TEL 4 c §:n mukaista työttömyyseläkettä, jossa eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi luetaan työttömyyden alkamisen ja eläkeiän täyttämisen välinen aika.

Lisäturvan mukainen työttömyyseläke muuttuu samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi lisäturvan eläkeiässä.

Osa-aikaeläkkeessä ei ole oikeutta lisäturvan eläkkeeseen.

Leskellä ja lapsilla on vakuutetun kuoltua oikeus saada lisäturvan tavoite-eläkkeen suuruista perhe-eläkettä edellyttäen, että

- edunjäntäjä kuuluu kuollessaan lisäeläketurvan piiriin; tai
- lisäturvan vakuutuksen päättymisestä on edunjäntäjän kuollessa kulunut enintään 4 kuukautta; tai
- edunjäntäjä kuolee saadessaan tai ollessaan oikeutettu saamaan lisäeläketurvan ehtojen mukaista vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä.

Hautausavustuksen suorittamisen edellytyksenä on, että

- työntekijä kuuluu kuollessaan lisäeläketurvan piiriin; tai
- lisäturvan vakuutuksen päättymisestä on työntekijän kuollessa kulunut enintään 4 kuukautta; tai
- työntekijä on kuollessaan kuulunut vanhuuseläkeikään tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle tai osa-aikaeläkkeelle siirtymiseen saakka lisäeläketurvan piiriin; tai
- työntekijä kuolee saadessaan tai ollessaan oikeutettu saamaan tai saatuaan eläkeikään asti lisäeläketurvan ehtojen mukaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä.

d) Yhteensovitus

Lisäeläketurvan mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläke yhteensovitetaan TEL 8 §:n 1 momentin mukaisten etuuksien kanssa (LITA-etuudet). Edellä mainitut etuudet vähentävät ensisijaisesti eläkkeensaajan TEL 8 §:n 4 momentin mukaisten peruseläkkeiden yhteismäärää.

Perhe-eläkkeen yhteensovituksessa TEL 8 §:n 4 momentin mukaiset peruseläkkeet otetaan huomioon ilman TEL 8 c – 8 f §:n mukaista eläkesovitusta.

Yhteensovituksen johdosta lisäeläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jos henkilöllä ei olisi ollut oikeutta ensisijaiseen etuuteen.

e) 1.1.2005 voimaan tulevan lisäturvan rekisteröinti

Eläkelaitosten tulee ilmoittaa 1.1.2005 voimaantuleviin lisäeläkejärjestelyjen muutoksiin liittyvät eläkejärjestelytiedot eläketurvakeskukselle vuoden 2006 maaliskuun loppuun mennessä.

Voimaantulo

Kartta tulee voimaan 31.12.2004.

31.12.2004 jälkeen ei rekisteröityjen lisäeläkejärjestelyjen etuuksia voida muuttaa muutoin kuin mukautettaessa eläketurvaa mahdollisten tulevien lainmuutosten vuoksi.

MYEL:n ja YEL:n mukaiset rekisteröimiskelpoiset lisäedut

Rekisteröityjen lisäetujen mukauttaminen 1.1.2005 voimaan tuleviin lainmuutoksiin

Lain muutosta koskevan hallituksen esityksen (242/2002 vp) antohetkellä 1.11.2002 voimassa olleiden ja 31.12.2004 jatkuvien MYEL 11 §:n 1 momentin ja YEL 11 §:n 1 momentin, sellaisina kuin viimeksi mainitut lain kohdat ovat olleet voimassa 31.12.2000 saakka, mukaisten määrällisten lisäetujen vakuuttamista jatketaan kiinnitettynä euromäärinä. Kiinnitetyt euromäärät voidaan 1.1.2005 mukauttaa lakimuutokseen siten että säilytetään viimeksi tehdyssä laskelmassa oleva kokonaiseläketaso. Kiinnitettyä euromäärää tarkistetaan vuodesta 2005 alkaen vuosittain vahvistettavan palkkakertoimen muutosta vastaavasti.

Kartan kohdassa VII on säännökset rekisteröidyn lisäedun määrän mukauttamisesta 1.1.2005 ja oikeudesta saada lisäeläketurvan ehtojen mukainen eläke tai hautausavustus.

31.12.2004 voimassa olevat MYEL:n ja YEL:n mukaisten rekisteröimiskelpoisten lisäetujen ohjeet

Seuraavassa esitettyjä lisäetujen laskusääntöjä käytetään laskettaessa lisäedun määrää lisäedun tai sen muutoksen voimaantullessa. Muulloin lisäetu on voimassa viimeksi tehdyn laskelman mukaisena, tarkistettuna TEL 9 §:ssä tarkoitetulla indeksillä.

I Eläkkeen saamisen ehtoja koskevat parannukset

a) Eläkeikä

Lisäturvan eläkeikä voidaan valita paitsi 65 vuodeksi myös täysinä vuosina tätä alhaisemmaksi.

b) Henkilöpiiri

MYEL 22 §:n 8 momentissa tarkoitetulle maatalousyrittäjälle voidaan järjestää kohdissa II a ja III b sanotun suuruinen vanhuus- ja perhe-eläketurva.

II Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen määrää koskeva lisäetu

Milloin työkyvyttömyys aiheutuu sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka yrittäjällä oli saman yrittäjänäolojakson alkaessa, hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen lisäeläketurvan perusteella vain, jos hän on tullut työkyvyttömäksi lisäeläketurvan piiriin tultuaan ja aikaisintaan vuoden kuluttua jakson alkamisesta.

a) Vanhuuseläkkeen suuruus

Työtulo

Vanhuuseläkkeen suuruus tulee määritellä seuraavassa esitettäviä laskusääntöjä noudattaen: Lisäeläkkeen perusteena oleva työtulo tulee määritellä samoin kuin se on määritelty henkilön peruseläketurvan osalta kuitenkin niin, että sanottu tulo voi ylittää YEL 7 §:n 1 momentissa mainitun markkamäärän.

Täysi lisäeläke

Lisäeläkkeen suuruus lasketaan niin, että lisäeläkkeen ja samaan yrittäjänäolojaksoon perustuvan YEL:n (MYEL:n) mukaisen peruseläkkeen yhdessä muodostama tavoite-eläke on enintään 66 % lisäeläkkeen perusteena olevasta työtulosta. Peruseläkkeen tavoitemäärää laskettaessa eläkkeeseen oikeuttava aika luetaan 65 vuoden ikään saakka.

MYEL 22 §:n 8 momentissa tarkoitetun maatalousyrittäjän vanhuuseläkkeen suuruus lasketaan edellä olevan mukaan merkitsemällä samaan yrittäjänäolojaksoon perustuva peruseläke nolllaksi.

Peruseläkkeen laskenta

YEL:n (MYEL:n) mukainen peruseläke tulee laskea ottaen huomioon TEL 8 §:n ja TEA 8 §:n mukainen yhteensovitus TEL 8 §:n 4 momentin 1, 2, 10, 11, 12 ja 13 kohtien eläkkeiden kanssa. Peruseläkettä laskettaessa ei oteta huomioon YEL 5 §:n 1 momentissa ja MYEL 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua yli 1,5 prosentin vuotuista karttumaa vastaavaa peruseläkkeen osaa. Ansaittu peruseläke voidaan kuitenkin ottaa kokonaan huomioon.

Peruseläkkeen korotusta TEL 7 g §:n perusteella ei oteta huomioon lisäeläkkeen määrää laskettaessa.

Rajoittaminen

Lisäeläkkeen määrää rajoitetaan niin, että se yhdessä edellä määritellyn samaan yrittäjätöimintaan liittyvän peruseläkkeen ja muiden YEL:n, MYEL:n, TEL:n, MEL:n, LEL:n ja TaEL:n mukaisten vanhuuseläkkeiden kanssa on enintään 66 % korkeimmasta YEL:n, MYEL:n ja TEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta työtulosta tai palkasta. Korkein eläkkeen perusteena oleva työtulo tai palkka valitaan sellaisesta yrittäjänäolojaksosta tai työsuhteesta, josta eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi luetaan vähintään vuosi. Jos yrittäjällä ei ole tällaista yrittäjänäolojaksoa tai työsuhdetta, käytetään rajoituksessa tähän yrittäjänäolojakssoon liittyvää eläkkeen perusteena olevaa työtuloa. Sikäli kuin yrittäjänäolojako ja työsuhte ovat rinnakkaisia lasketaan työtulo ja palkka yhteen rajoitusta tehtäessä.

Korkeinta työtuloa tai palkkaa valittaessa käytetään YEL- ja MYEL-vapaakirjojen osalta perusturvan mukaisen eläkkeen perusteena olevaa työtuloa ja jatkuvan yrittäjänäolojakson osalta lisäeläkkeen perusteena olevaa työtuloa.

Lisäosa

Jos lisäeläketurvan eläkeikä on alempi kuin 65 vuotta, vakuutukseen voi sisältyä vanhuuseläkkeen lisäosa. Lisäosa korvaa osaksi tai kokonaan alennetun eläkeiän täyttämistä alkaen eläkeiän alentamisen takia karttumatta jäävää peruseläkettä. Lisäksi lisäosa korvaa osaksi tai kokonaan alennetun eläkeiän täyttämistä alkaen alennettuun eläkeikään mennessä karttuneen peruseläkkeen varhentamisvähennystä. Tällöin varhentamisvähennys lasketaan eläkeikään, kuitenkin aikaisintaan 60 vuoden ikään. Eläkeiän ollessa alle 60 vuotta lisäosa korvaa edellä sanotun lisäksi alennettuun eläkeikään karttuneen 60 vuoden ikään varhennetun peruseläkkeen alennetusta eläkeiästä 60 vuoden ikään saakka ja sisältyy tältä osin aina vakuutukseen. Lisäosaa laskettaessa peruseläkkeen määrään sisällytetään myös samaan yrittäjätöimintaan perustuvat YEL:n 7 §:n 3 momentin mukaisten vapaakirjojen määrät. Jos vanhuuseläkkeelle siirtyminen lykkääntyy yli eläkeiän, lisäosaa muunnetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti siten, että sen pääoma-arvo säilyy. Jos perusvakuutuksen mukainen työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke alkaa eläkeiän täyttämisen jälkeen, lisäosaa rajoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien ehtojen mukaisesti. Jos vakuutuksenottaja saa ennen eläkeiän täyttämistä alkanutta perusvakuutuksen

mukaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä, lisäosaa ei makseta.

b) Työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen suuruus

Täyden työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen suuruus tulee määrittää kuten 65 vuoden eläkeikää vastaavan lisävanhuuseläkkeen suuruus.

Osaeläkkeenä myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen määrä on puolet täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

c) Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen yhteensovitus eräiden muiden eläkkeiden kanssa

Jos vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä saava henkilö lisäksi saa tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta, tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta tai sotilasvammalain nojalla myönnettyä elinkorkoa, nämä ensisijaiset etuudet ja hänen työ- tai virkasuhteeseensa tai yrittäjätoimintaansa perustuvat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeensä yhteensovitetaan noudattaen soveltuvin osin työtökijäin eläkelain 8 ja 8 a §:n säännöksiä. Yhteensovitusrajaa laskettaessa käytetään samaa prosenttilukua kuin lisäeläkettä rajoitettaessa. Osaeläkettä yhteensovitettaessa käytetään tällöin prosenttilukua, joka on puolet edellä mainitusta prosenttiluvusta.

Yhteensovituksen johdosta lisäeläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että edellisessä kappaleessa tarkoitettujen etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jolle henkilöllä olisi ollut oikeutta siinä tarkoitettuun ensisijaiseen etuuteen.

III Perhe-eläkkeen määrää koskeva lisäetu

a) Perhe-eläkkeen ehdot

Perhe-eläkkeen saamisen ehdot ovat samat kuin TEL 4 a §:ssä ja 4 b §:ssä sanotut.

TEL 4 a §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu entinen puoliso ei kuitenkaan ole oikeutettu lisäeläkkeeseen.

Lisäperhe-eläkettä ei suoriteta

-leskelle, jolle TEL 4 b §:n 2 momentin mukaisesti aletaan lakkautettua leskeneläkettä mak-saa uudelleen; tai

- jos yrittäjä on kuollut vuoden kuluessa yrittäjänäolojakson alkamisesta ja kuoleman pää-siallisena syynä on sairaus, joka on selvästi ilmennyt ennen yrittäjänäolojakson alkamista, taikka sellainen vika tai vamma, jonka hän oli saanut ennen sanottua ajankohtaa, tai jos yrittäjä lisäeläketurvan piiriin tulostaan lähtien kuolemaansa saakka on ollut täyteen työky-vyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvytön.

b) Perhe-eläkkeen suuruus

Lisäperhe-eläkkeen suuruus tulee määrittellä seuraavassa esitettäviä periaatteita noudattaen:

Lisäeläkkeen perusteena olevan työtulon laskemisessa ja korkeimman työtulon tai palkan valitsemisessa on noudatettava edellä vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen yhteydessä mainittuja periaatteita.

Täysi lisäperhe-eläke

Lisäperhe-eläkkeen suuruus lasketaan vähentämällä kokonaisperhe-eläkkeestä samaan yrittäjänäolojaksoon perustuva YEL:n (MYEL:n) mukainen perusperhe-eläke, joka on laskettu ottamatta huomioon TEL 8 c - 8 f §:n mukaista eläkesovitusta. Perusperhe-eläkettä laskettaessa eläkkeeseen oikeuttava aika luetaan 65 vuoden ikään saakka.

Kokonaisperhe-eläke on, jos edunsaajana on leski ja vähintään kaksi lasta, enintään 66 % lisäeläkkeen perusteena olevasta työtulosta. Sanotusta määrästä kokonaisperhe-eläkkeen enimmäismäärä on:

- 6/12, jos edunsaajana on leski yksin

- 10/12, jos edunsaajana on leski ja yksi lapsi

- 4/12, jos edunsaajana on yksi lapsi
- 7/12, jos edunsaajina on kaksi lasta
- 9/12, jos edunsaajina on kolme lasta ja
- 10/12, jos edunsaajina on neljä tai useampia lapsia.

MYEL 22 §:n 8 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjän jälkeen maksettavan lisäperhe-eläkkeen suuruus lasketaan edellä olevan mukaan merkitsemällä samaan yrittäjänäolojakssoon perustuva peruserhe-eläke nollassi.

Peruseläkkeen laskenta

YEL:n (MYEL:n) mukainen peruserhe-eläke yhteensovitetaan TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 1, 2, 10, 11, 12 ja 13 mainittujen eläkkeiden kanssa. Tällöin yhteensovitusrajana käytetään 60 % yhteensovitusperusteesta, kun edunsaajina on leski ja kaksi lasta. Muussa tapauksessa prosenttiluku muunnetaan edunsaajien lukumäärää vastaavaksi käyttäen aikaisemmin esitettyjä suhdelukuja. Peruserhe-eläkettä laskettaessa ei oteta huomioon YEL 5 §:n 1 momentissa ja MYEL 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua yli 1,5 prosentin vuotuista karttumaa vastaavaa peruseläkkeen osaa. Ansaittu peruseläke voidaan kuitenkin ottaa kokonaan huomioon.

Lisäperhe-eläkkeen rajoituksessa tarvittavat muut TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 1, 2, 10, 11, 12 ja 13 mainitut eläkkeet yhteensovitetaan vastaavalla tavalla kuin YEL:n (MYEL:n) mukainen peruserhe-eläke.

Rajoittaminen

Lisäeläkkeen määrää rajoitetaan niin, että se yhdessä edellä määritellyn samaan yrittäjätoimintaan liittyvän peruserhe-eläkkeen ja muiden YEL:n, MYEL:n, TEL:n, MEL:n, LEL:n ja TaEL:n mukaisten eläkesovittamattomien perhe-eläkkeiden kanssa on enintään 66 % korkeimmasta YEL:n, MYEL:n ja TEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta työtulosta tai palkasta. Korkein eläkkeen perusteena oleva työtulo tai palkka valitaan sellaisesta yrittäjänäolojaksosta tai työsuhteesta, josta eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi luetaan vähintään vuosi. Jos edunsaajalla ei ole tällaista yrittäjänäolojaksosta tai työsuhteesta, käytetään rajoituksessa tähän yrittäjänäolojakssoon liittyvää eläkkeen perusteena olevaa työtuloa. Edellä mainittua prosenttilukua käytetään, kun edunsaajina on leski ja kaksi lasta. Muussa tapauksessa prosenttiluku muunnetaan edunsaajien lukumäärää vastaavaksi käyttäen edellä esitettyjä suhdelukuja. Sikäli kuin yrittäjänäolojaksosta ja työsuhteesta ovat rinnakkaisia, työtulo ja palkka lasketaan yhteen rajoitusta tehtäessä.

Lisäosa

Jos lisäeläketurvan eläkeikä on alempi kuin 65 vuotta, vakuutukseen voi sisältyä perhe-eläkkeen lisäosa, joka maksetaan, jos vakuutuksenottaja kuolee eläkeiän täyttämiskuukauden jälkeen. Lisäosa korvaa osaksi tai kokonaan eläkeiän alentamisen takia karttumatta jäävää peruseläkettä. Lisäksi lisäosa korvaa osaksi tai kokonaan alennettuun eläkeikään mennessä karttuneen peruseläkkeen varhentamisvähennyistä, jos vakuutuksenottaja kuolee aikaisintaan 60 vuoden iässä. Tällöin varhentamisvähennys lasketaan eläkeikään, kuitenkin aikaisintaan 60 vuoden ikään. Lisäosaa laskettaessa peruseläkkeen määrään sisällytetään myös samaan yrittäjätoimintaan perustuvat YEL 7 §:n 3 momentin mukaisten vapaakirjojen määrät. Jos vakuutuksenottaja kuollessaan sai tai hänellä oli oikeus saada ennen eläkeiän täyttämishetkeä alkanutta perusvakuutuksen mukaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä tai edellä mainittujen eläkkeiden jälkeen välittömästi 65 vuoden iässä alkanutta vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen lisäosaa ei makseta.

c) Lisäperhe-eläkkeen jakaminen edunsaajien kesken

Lisäperhe-eläke jaetaan lesken ja lasten kesken siten, että leski saa siitä

- 6/10, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi;
 - 5/12, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;
 - 3/12, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta;
 - 2/12, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia;
- ja lapset saavat siitä
- 4/10, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi;
 - 7/12, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;

- 9/12, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta;

- 10/12, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia.

Lasten saama lisäperhe-eläke jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken.

d) Perhe-eläkkeen yhteensovittaminen eräiden muiden eläkkeiden kanssa

Jos saman kuolemantapauksen johdosta suoritetaan tapaturmavakuutuslain mukaista perhe-eläkettä, sotilasvammalain mukaista huoltoeläkettä tai liikennevakuutuslain mukaista jatkuvaa korvausta, lisäperhe-eläke yhteensovitetään mainittujen eläkkeiden sekä työ- ja virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvien eläkkeiden kanssa. Tällöin työ- ja virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvat eläkkeet otetaan huomioon TEL 8 ja 8 a §:n mukaisesti yhteensovitetuina mutta ilman TEL 8 c - 8 f §:n mukaista eläkesovitusta. Yhteensovitusrajaa laskettaessa käytetään samaa prosenttilukua kuin lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa. Muuten yhteensovituksessa noudatetaan soveltuvin osin TEL 8 ja 8 a §:stä ilmeneviä periaatteita. Yhteensovituksen johdosta lisäeläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että edellisessä kappaleessa tarkoitettujen etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jollei oikeutta tapaturmavakuutus-, sotilasvamma- ja liikennevakuutuslain mukaisiin eläkkeisiin olisi ollut.

IV Eläketurvan ehdot ja eläkkeen laskeminen eräissä erikoistapauksissa

a) Henkilölle myönnetään rintamaveteraanien varhaiseläkelain mukainen eläke

Jos henkilölle myönnetään rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain mukainen eläke, myönnetään hänelle samasta ajankohdasta alkaen lisäeläketurvan osalta vanhuuseläke edellyttäen, ettei henkilö saa lisäeläketurvan mukaista työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä. Vanhuuseläke voidaan tällöin määritellä korkeintaan yhtä suureksi kuin se työkyvyttömyyseläke, joka henkilölle olisi myönnetty, jos hänellä eläkkeen alkamisajankohtana olisi oikeus täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen.

Jos rintamaveteraanien varhaiseläke myönnetään henkilölle, joka saa lisäeläketurvan mukaista työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä, henkilölle voidaan myöntää samasta ajankohdasta alkaen lisäeläketurvan osalta vanhuuseläke. Tällöin vanhuuseläkkeen suuruus voidaan määritellä korkeintaan puoleksi edellisessä momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

Vanhuuseläkkeeseen ei voida vakuuttaa lisäosaa rintamaveteraanien varhaiseläkkeelle siirtymisen johdosta.

b) Varhennettu tai lykätty vanhuuseläke

Jos henkilö siirtyy varhennetulle vanhuuseläkkeelle tai hän lykkää vanhuuseläkkeelle siirtymistä, myönnetään lisäeläketurvan mukainen vanhuuseläke vakuutusmatemaattisesti siten muunnettuna kuin sosiaali- ja terveysministeriön päätöksessä määrätään.

Kun lisäperhe-eläke tulee myönnettäväksi varhennetulla vanhuuseläkkeellä olleen edunjäntäjän jälkeen, se myönnetään ansaitun eläkkeen määräisenä.

V Hautausavustus

Hautausavustuksen suorittamisen edellytykset tulee määritellä niin, että hautausavustuksen täysi määrä suoritetaan, jos yrittäjä kuolee harjoittaessaan tai harjoitettuaan eläkeikään tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle tai osa-aikaeläkkeelle siirtymiseen saakka yrittäjätoimistua, johon liittyvään eläketurvaan oikeus hautausavustukseen sisältyy, taikka saadessaan tai ollessaan oikeutettu saamaan tai saatuaan eläkeikään asti sen perusteella työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä, johon on luettu tuleva aika eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi. Hautausavustus suoritetaan edunjäntäjän omaisille, tai jollei näitä ole, sille joka on hautauskustannukset suorittanut.

Hautausavustuksen täysi määrä voidaan valita enintään kolminkertaiseksi peruseläkkeen perusteena olevan kuukausityötulon määräksi.

VI Muuta

a) Työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen epääminen tai vähentäminen

Lisäeläketurvan työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen epäämisen ja vähentämisen osalta tulee olla voimassa samat määräykset kuin perusturvankin osalta.

b) Eläkkeen suorittaminen

Lisäeläke suoritetaan samoja määräyksiä noudattaen kuin perusturvan mukaiset eläkkeet. Tämän estämättä voidaan lisäeläketurvan mukainen vanhuuseläke suorittaa henkilölle, jolle on myönnetty rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain mukainen eläke.

c) Vapaakirja lisäetuksen osalta

Vapaakirjan osalta tulee noudattaa vahvistettavia vapaakirjan ehtoja ja perusteita.

VII Rekisteröidyn lisäedun määrän mukauttaminen 1.1.2005 sekä oikeus lisäturvan ehtojen mukaiseen eläkkeeseen

a) Rekisteröidyn lisäedun määrän mukauttaminen

Kiinnitetyt euromäärät voidaan 1.1.2005 mukauttaa lakimuutokseen siten että säilytetään viimeksi tehdyssä laskelmassa oleva kokonaiseläketaso. Tällöin YEL:n perusturvan eläke ja vapaakirjat otetaan huomioon 1.1.2005 voimaan tulevan lain mukaisina.

Yrittäjän tulee tehdä päätös lisäturvan mukauttamisesta 1.7.2005 mennessä ja eläkelaitoksen tulee ilmoittaa muutos Eläketurvakeskukseen 31.12.2005 mennessä.

b) Oikeus saada lisäturvan ehtojen mukainen eläke tai hautausavustus

Yrittäjällä on oikeus saada lisäeläketurvan mukaista vanhuuseläkettä eläkeiän täytettyään edellyttäen, että

- lisäturvan vakuutuksen päättymisestä on vanhuuseläkeiän täytyessä tai varhennetun vanhuuseläkkeen alkaessa kulunut enintään 4 kuukautta.

Jos perusvakuutuksen mukainen työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke alkaa lisäturvan eläkeiän täyttämisen jälkeen, vanhuuseläkkeen lisäosaa rajoitetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamien ehtojen mukaisesti. Jos yrittäjä saa ennen eläkeiän täyttämistä alkanutta perusvakuutuksen mukaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä, vanhuuseläkkeen lisäosaa ei makseta.

Yrittäjällä on oikeus saada lisäturvan tavoite-eläkkeen suuruista työkyvyttömyyseläkettä edellyttäen, että

- hän ei ole eläketapahtumahetkellä täyttänyt lisäturvan eläkeikää
- hän kuuluu työkyvyttömyyden alkaessa lisäeläketurvan piiriin tai lisäturvan vakuutuksen päättymisestä on tällöin kulunut enintään 4 kuukautta; ja
- hänellä on oikeus saada TEL 4 §:n 3 momentin mukaista työkyvyttömyyseläkettä.

Lisäturvan mukainen työkyvyttömyyseläke muuttuu samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi lisäturvan eläkeiässä.

Yrittäjällä on oikeus saada lisäturvan tavoite-eläkkeen suuruista työttömyyseläkettä edellyttäen, että

- hän ei ole eläketapahtumahetkellä täyttänyt lisäturvan eläkeikää
- hän kuuluu työttömäksi tullessaan lisäeläketurvan piiriin; ja
- lisäturvan vakuutuksen päättymisestä on työttömyysturvalaissa säädetyn 500 päivän päivärahajakson tai sitä välittömästi edeltävän omavastuuajan alkaessa kulunut enintään 4 kuukautta; ja

- hänellä on sen yrittäjäsuhteen perusteella, johon lisäturva liittyy, oikeus saada sellaista TEL 4 c §:n mukaista työttömyyseläkettä, jossa eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi luetaan työttömyyden alkamisen ja eläkeiän täyttämisen välinen aika.

Lisäturvan mukainen työttömyyseläke muuttuu samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi lisäturvan eläkeiässä.

Osa-aikaeläkkeessä ei ole oikeutta lisäturvan eläkkeeseen.

Leskellä ja lapsilla on vakuutetun kuoltua oikeus saada lisäturvan tavoite-eläkkeen suuruista perhe-eläkettä edellyttäen, että

- edunjäntäjä kuuluu kuollessaan lisäeläketurvan piiriin; tai
- lisäturvan vakuutuksen päättymisestä on edunjäntäjän kuollessa kulunut enintään 4 kuukautta; tai
- edunjäntäjä kuolee saadessaan tai ollessaan oikeutettu saamaan lisäturvan tavoite-eläkkeen suuruista vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä.

Jos yrittäjä kuollessaan sai tai hänellä oli oikeus saada ennen lisäturvan eläkeiän täyttämishetkeä alkanutta perusvakuutuksen mukaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä tai edellä mainittujen eläkkeiden jälkeen välittömästi alkanutta vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen lisäosaa ei makseta.

Hautausavustuksen suorittamisen edellytyksenä on, että

- yrittäjä kuuluu kuollessaan lisäeläketurvan piiriin; tai
- lisäturvan vakuutuksen päättymisestä on yrittäjän kuollessa kulunut enintään 4 kuukautta; tai
- yrittäjä on kuollessaan kuulunut vanhuuseläkeikään tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle tai osa-aikaeläkkeelle siirtymiseen saakka lisäeläketurvan piiriin; tai yrittäjä kuolee saadessaan tai ollessaan oikeutettu saamaan tai saatuaan eläkeikään asti lisäeläketurvan ehtojen mukaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä.

c) Yhteensovitus

Lisäeläketurvan mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläke yhteensovitetaan TEL 8 §:n 1 momentin mukaisten etuuksien kanssa (LITA-etuudet). Edellä mainitut etuudet vähentävät ensisijaisesti eläkkeensaajan TEL 8 §:n 4 momentin mukaisten peruseläkkeiden yhteismäärää.

Perhe-eläkkeen yhteensovituksessa TEL 8 §:n 4 momentin mukaiset peruseläkkeet otetaan huomioon ilman TEL 8 c – 8 f §:n mukaista eläkesovitusta.

Yhteensovituksen johdosta lisäeläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jos henkilöllä ei olisi ollut oikeutta ensisijaiseen etuuteen.

Voimaantulo

Kartta tulee voimaan 31.12.2004

31.12.2004 jälkeen ei rekisteröityjen lisäeläkejärjestelyjen etuuksia voida muuttaa muissa tapauksissa kuin mukautettaessa eläketurvaa mahdollisten tulevien lainmuutosten vuoksi.